

Cultura i oci

LITERATURA

NILS PETTER NILSSON / GETTY

Linn Ullmann

ESCRITORA. AUTORA DE 'NOIA, 1983'

“El meu cos va reaccionar amb desig, però després em vaig trobar molt malament”

SÍLVIA MARIMON MOLAS
OSLO (NORUEGA)

Una noia de 16 anys es troba al llit amb un fotògraf que en té més de 40. Han passat tres minuts i ja no es pot fer enrere. Què ha passat i com aquest moment li marcarà la vida? Linn Ullmann (Oslo, 1966) reflexiona sobre un viatge que va fer a París, tota sola, quan tenia 16 anys a *Noia, 1983* (Les Hores / Gatopardo). Han passat més de quaranta anys i, a la novel·la, traduïda al català per Meritxell Salvany, l'escriptora malda per recordar-ho tot. Quan la memòria se li resisteix, fa servir la imaginació per intentar trobar la veritat. La mateixa honestedat que destil·la el llibre la transmet l'escriptora en aquesta entrevista, que té lloc a la seva agència literària, a Oslo.

¿Ha estat complicat escriure explícitament sobre el seu passat? Abans d'escriure *Inquiets* (2019) i

Noia, 1983 ja havia publicat cinc novel·les.

Ara estic escrivint el tercer llibre de la trilogia. Sí, són dues obres més explícitament autobiogràfiques i estan basades en la meua vida, però a mi m'agrada dir que són novel·les. Utilitzo la meua experiència, però també les meves lectures, els somnis i el que observo en l'altra gent. A les altres novel·les també vaig utilitzar les meves experiències, però segurament no tan explícitament. És cert que vaig anar a París quan tenia 16 anys, perquè aquest home, l'A., que era molt més gran que jo, em fes unes fotografies. I vam dormir junts. També és cert que em vaig perdre per la ciutat. És una experiència que sempre m'ha perseguit, però hi ha moltes coses que van passar que no recordo.

I per arribar a la veritat utilitza la imaginació.

Fa molt de temps que volia escriure aquest llibre. Estava enfadada amb mi mateixa. Si va ser tan im-

“No volia escriure una història sobre què atreia l'A. d'una noia de 16 anys”

portant, ¿com és que n'he oblidat tantes coses? Després d'anys d'intentar-ho em vaig adonar que la millor manera d'omplir els buits era alliberar la imaginació. Per a mi escriure ha de ser una cosa molt honesta. La veritat pot arribar creant alguna cosa. No és una qüestió de comprovar fets. No recordo ni tan sols com anava vestida, però sí estar asseguda al bany d'aquell home, sobre un terra fred, i haver-me embolicat amb tovalloles.

S'inventa l'abric blau i el barret vermell. ¿La Caputxeta Vermella trobant-se amb el llop?

És curiós, hi ha altra gent que m'ho ha dit, però no vaig pensar en aquest conte sinó en *Valemon, l'ós blanc que era rei*. L'ós s'emporta la nena, però només perquè ella ho vol. És un dels pocs contes que té en compte la mirada de la nena. És ella qui mira l'ós i no a l'inrevés. M'agrada aquest conte perquè és la història de la nena i del seu desig. No volia escriure una història sobre l'A. i la se-

va motivació, o què l'atreia de la noia de 16 anys. Volia que fos ella la que mirés, la que tingués la veu, volia donar-li el poder.

De fet, quan dormen o quan són al llit és ella la que mira.

Sí! I aleshores el troba lleig i vell. Volia que fos ella la que mirés. Era divertit fer-ho al revés. En l'art i la literatura acostuma a ser l'home el que mira.

Però, alhora, ella vol ser observada, vol que la fotografiïn, que la desitgin com tothom desitja la seva mare.

Sí, la mare està inspirada en la meua mare [l'actriu Liv Ullmann]. Sempre m'ha fascinat la bellesa de la meua mare. El poder que exercia. I la noia del llibre, quan és a l'ascensor amb l'A., està estrenant un nou cos. Fins feia poc era llargueruda, portava aparells, es va desenvolupar molt tard... Està com intoxicada per un nou poder i li agrada que la mirin. Però després és ella la que observa.

TEMPORADA ALTA, PRIMERS TÍTOLS

El Temporada Alta prepara 18 produccions i coproduccions locals i internacionals. Entre els espectacles programats hi ha *Casares-Camus*, dirigit per Mario Gas amb Jordi

Boixaderas i Rosa Renom. L'obra gira al voltant de les cartes d'amor entre l'escriptor Albert Camus i l'actriu María Casares. El festival de tardor de Girona també ha fitxat

Angélica Liddell, Stefan Kaegi, Jordi Oriol, Nao Albet i Marcel Borràs i Las Huecas. El cineasta Albert Serra s'encarregarà del curtmetratge del festival.

Tres minuts. És el temps que esmenta al llibre. Tres minuts i ja no pot sortir de l'habitació. ¿No podia fer marxa enrere?

Crec que hi ha moltes històries semblants, sobretot quan ets molt jove. Volia deixar moltes preguntes en l'aire. Ell en cap moment la força o utilitza la violència. Va ser complicat i volia transmetre aquesta complexitat, perquè no volia escriure el clàssic relat de víctima. El cos d'ella també sent desig. Ara bé, només té 16 anys. ¿És una nena? ¿És prou madura? ¿Està entre una cosa i l'altra?

Quan ara pensa en aquella història de París, ¿creu que era conscient d'on es ficava?

Mai vaig pensar que l'A. voldria ficar-se al llit amb mi, el veia massa gran. Era una mica ingènua. Però m'agradava que coquetegés amb mi, em divertia el joc, però no crec que fos conscient de les conseqüències. I quan van arribar els tres minuts, el meu cos va reaccionar amb desig, però després em vaig trobar molt malament. L'altre dia la meua filla, que té 19 anys, es va indignar molt quan un home més gran la va mirar pel carrer. I em va semblar fantàstic que no deixés que la mirada d'un home la definís. Ella és feminista i és intel·ligent.

Al llibre diu que casa seva és la seva mare.

Sí, casa meua era la meua mare. No tenia un lloc. La nena d'*Inquiets* també està enamorada de la seva mare. Però en aquest llibre és una noia de 16 anys que vol menjar-se el món. Per a mi, és important que es perdi, volia transmetre aquesta sensació de pèrdua. Creu que a París tot canviarà i serà meravellós. Però quan és amb les altres models s'adona que no és com elles. No és tan alta ni tan bonica. No hi encaixa. I es perd pels carrers. A mi em passa sovint, em perdo per la meua pròpia ciutat. Però volia escriure també en cercles, com quan et perds: camines i arribes al mateix lloc on eres, però tot ha canviat una mica.

Hi ha un moment, quatre dècades més tard, quan té més de 50 anys, que pateix depressió. La psicòloga diu que val més que no escrigui. I, evidentment, no li fa cas. Pensava en totes les dones a qui se'ls ha dit que no s'expressessin pel seu propi bé. Que no s'expressessin si se sentien oprimides o angoixades. Que no ho fessin perquè això les estressaria o encara els produiria més ansietat. Quan ets un escriptor, si no escrius no fas la teua feina i després és quan arriba l'ansietat. Va ser un mal consell, el que em va donar la psicòloga. Volia escriure no només sobre la falta d'orientació en una ciutat, sinó també sobre el fet d'ex-

"Sempre m'ha fascinat la bellesa de la meua mare. El poder que exercia"

"La meua filla, que té 19 anys, es va indignar molt quan un home més gran la va mirar pel carrer. I em va semblar fantàstic que no deixés que la mirada d'un home la definís"

traviar-se dins del propi cap. Quan arriba la depressió i no trobes la sortida, vas en cercles i no trobes la manera d'expressar-ho.

Al llibre gairebé mai esmenta la paraula depressió. En una conversa amb el seu pare, el cineasta Ingmar Bergman, ell tampoc en parla directament. Diu: "Aquella germana que està a l'ombra". ¿Li hauria agradat parlar-ne més amb el pare? Sí, també he pensat si pot ser hereditari. Sé que el meu pare tenia molta por, molta ansietat, però feia grans històries. Jo tampoc utilitzo gairebé mai la paraula *depressió*. És més aviat por. Ella s'enfonsa, però aconsegueix reflotar. Crec que ara entenc millor el meu pare i la seva por. I és estrany pensar així sobre ell, perquè era un home ben poderós. Pensar com estava d'espantat.

Ell també era un observador. Sí, i probablement m'identifico més amb ell que amb la meua mare.

¿S'ha reconciliat amb aquella noia de 16 anys?

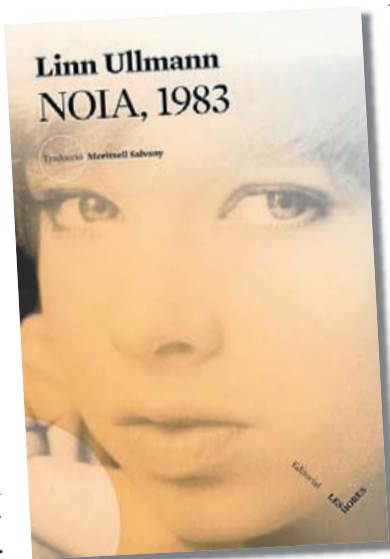
Intento trobar-la i és complicat. Hem compartit un mateix cos, però tot ha canviat. M'agrada que la noia tingui veu i digui coses a la dona madura. No facis servir aquesta paraula, digues això o allò. Molta gent em pregunta què li diria a aquella noia si en tingués l'oportunitat, però no és tant què li diria jo com què m'ha de dir ella.

De fet, ella li recrimina que en digui novel·la, del llibre, perquè està parlant de vostè mateixa.

Ha, ha! Sí. És un joc divertit. És un diàleg entre la dona gran i la jove. I entremig hi ha la germana a l'ombra, que és l'ansietat, però també la creativitat. És un llibre sobre diferents moments de la vida d'una dona. Em demanen per què no poso els noms de l'A. o del Claude, i és perquè no m'interessen les seves històries, m'interessa ella.

Escriure sobre el propi passat, tenint pares tan coneguts, ho deu haver complicat tot més. ¿Encara lluita per demostrar que és una escriptora seriosa?

No. Quan vaig llicenciar-me me'n vaig anar a viure a Noruega i durant molt de temps em vaig guanyar la vida com a periodista i crítica literària. He construït la meua identitat com a escriptora fent de periodista i crítica literària. Soc econòmicament independent des que tenia poc més de vint anys. Quan vaig escriure el meu primer llibre tenia 31 anys i feia anys que ningú mencionava qui eren els meus pares. Però se'n va parlar fora de Noruega. Tothom té la seva pròpia càrrega, però em considero afortunada: puc viure d'escriure. —

MÚSICA

Pol Requesens estrena a l'Espurnes Barroques

El compositor destaca la "gran qualitat" d'un festival que no es fa a Barcelona

El Bach Collegium Barcelona en una imatge d'arxiu al Palau de la Música. FESTIVAL ESPURNES BARROQUES

XAVIER CERVANTES BARCELONA

"L'Espurnes Barroques és un festival excel·lent en molts aspectes, però deixa que en destaquï una qüestió important: és un festival de molta qualitat que no es fa Barcelona, sinó en zones de Catalunya relativament abandonades culturalment", diu el compositor Pol Requesens (Igualada, 1990) sobre una proposta musical la sisena edició de la qual comença aquest cap de setmana i s'escamparà fins a l'11 de juny pel Solsonès, el Bages, la Segarra i la Conca de Barberà. El santuari barroc de Sant Ramon, a la Segarra, acull dissabte a les 11.30 h un concert del Bach Collegium Barcelona en què s'estrenarà l'obra *Vivimus*, de Requesens, dins d'un programa que combina composicions de Bach, Knut Nystedt i Bernat Vivancos, a més d'*In C*, l'emblema minimalista de Terry Riley.

Una de les virtuts de l'Espurnes Barroques és el compromís amb la nova creació. *Vivimus*, de fet, és un encàrrec del festival. "La proposta és fer una peça que tingués relació amb *In C* de Terry Riley i alhora amb la *Suite núm. 3* de Bach —explica Requesens—. I ha acabat sent una mena d'interconnexió amb diverses obres i autors, i hi ha també un enllaç directe amb *Immortal Bach*, de Nystedt, i amb una coral de Bach que apareix dins la *Xacona* de la *partita* núm. 2, que és la columna vertebral del concert". Tot i no participar de "l'estètica minimalista" de Terry Riley, Requesens sí que comparteix amb el compositor nord-americà "el concepte de partitura oberta que es pot interpretar de maneres diferents". I encara hi ha un altre diàleg, en aquest cas nominal: el que Re-

quesens estableix amb la interpretació de *Morimur* que va fer el violinista Christoph Poppen amb el Hilliard Ensemble. "El programa té alguna cosa de música al voltant de la mort, però jo he capgirat el títol, *Vivimus* en comptes de *Morimur*, també perquè la *Suite núm. 3 en re major* té una tendència molt brillant, molt de vida", precisa.

El programa el completa l'estrena nacional d'*In excelsis* de Bernat Vivancos, el primer mestre de Requesens. "És curiós perquè *Vivimus* té connexió amb totes les obres del concert, menys amb la del Bernat. Però, en realitat, d'una forma indirecta sí que hi té relació, perquè va ser el meu primer professor de composició a l'Esmuc i tots dos hem compartit el fet de passar per l'Escolania de Montserrat i de tenir els mestres montserratins una mica com a pal de paller de la nostra música", diu Requesens.

'Dansa i cançó'

El compositor igualadí, amb una interessant obra per a orgue aplegada en un CD per FICTA Edicions, torna a residir a Catalunya després d'una temporada a Amsterdam. Aquest mes de maig una altra obra seva, *Dansa i cançó*, sonarà al Palau de la Música, dins d'un programa sobre Romanticisme alemany i contemporaneïtat catalana que interpretaran l'organista Juan de la Rubia, el pianista Jordi Armengol, el Cor de Cambra del Palau i el Cor de Noies de l'Orfeó Català. "Per a l'any que ve tinc prevista l'estrena d'una obra per a cor i percussió, *Acadian elegies*, a partir d'un text de l'autor nord-americà Emile LeBrun", avança Requesens. —